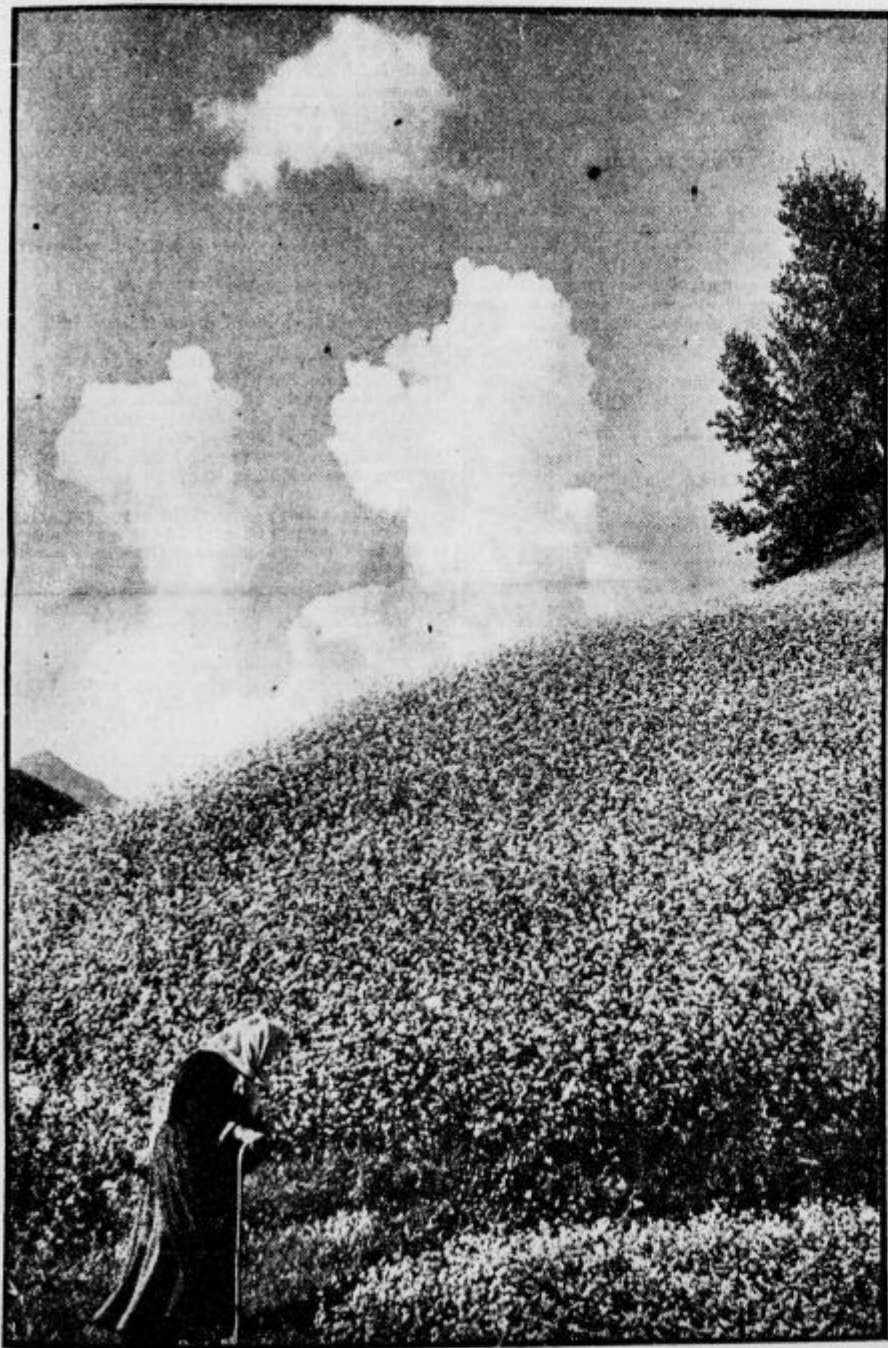

Domoljub

V Ljubljani 26. avgusta 1942-XX

55 - Štev. 35

Ajda cvete — jesen se bliža

V ogledalu

Duh nasprotovanja

Vsako pozna koga, ki ima navado vedno ugovarjati. Takemu človeku nobena stvar ni prav. Ni je reči pod božjim soncem, ki ji ne bi imel kaj svojega pripomniti, čez njo godrnjati in zabavljati.

Tak človek kajpada v svojem ravnanju in značaju ne vidi nič neprimernega. Morebiti niti ne slutí, da je to, kar on počenja, slabo. Mogoče ga k takemu počenjanju žene zgolj razgreta domišljija, ki njegovi pameti daje spodbudo, da vedno znova opozarja na kaj drugega in nasprotnega. Tako je véasih. Véasih pa bo v tem zgolj samoljubje duha, ki človeka tira, da ugovarja.

Enemu ni prav, da bi bil kdo deležen priznanja, če je kaj pametnega povedal ali predlagal. Ni mu prav, da bi onemu kdo pritrjeval in njegove besede hvalil.

Drugemu ponosni duh veleva ugovarjati. Všeč mu je namreč, če se s svojimi opazkami kaže bistrega, ugaja mu, če si z odporom zoper druge more priboriti ugled, veseli ga blesteti z drznimi in nenavadnimi trditvami.

Dogaja pa se tudi, da je kdo notranje take zagrenjen, da njegov duh res ne more drugega kakor ugovarjati vsemu in vsakomur. Tak duh ne more ničesar priznavati, ničesar pohvaliti, ničesar sprejeti, ne da bi ogodrnjal, kar je slišal. Kar v veselje in potrebo mu je grajati, ugovarjati, zabavljati itd.

Kdor ima v sebi kaj takega duha nasprotovanja, naj premisli, komu vse hlapčuje! Glavno je, da se nazadnje zave, kako je duh nasprotovanja v njem samem!

Pogum v nesreči

Prijatelj mi je zadnjič pisal: »Doletelea mo je nesreča v gospodarstvu in velika izguba. Tudi moje zdravje ni kaj prida. Vendar sem vdan in voljan sprejeti, kar mi božja Previdnost nakloni.«

Mojega prijatelja je zaradi tega in takega ravnanja treba javno pohvaliti, saj je pohvale tudi vreden. Ni pa take pohvale vreden vsak, ki v svoj nesreči tako o sebi trdi.

Pošteno je, da pokažemo pogum in vdanost v voljo božjo, kadar nas doleti nesreča in zadene ta hli ona težava. Toda vedeti moramo, da je kaj lahko igrati se junaka s peresom. Kdo ne bi bil tak, da bi pisaril, kako je ves obupan, kako dvomi nad Bogom? To bi se na spodobilol! Kaj pa, če bi voda res začela teči v grol?

Koliko ljudi je na svetu, ki res mislijo, da bi tudi sami v taki stiski bili močni in srčni! Vendar je večkrat vse skupaj sama prevara! Koliko jih je, ki si sicer glasno zatrjujejo, kako močni so in kako voljni prenašati vse gorje, pa sebe tako malo poznajo ter ne vedo, da bi takoj obupovali, ko bi jih tako gorje res doletelo.

Kako močno bi tak človek moral moliti! In ne vpelji nas v skušnjava!

Vojni dogodki preteklega tedna

Sredozemska bojišča

Italijansko vojno poročilo št. 814 poroča, da so na egiptskem bojišču italijanske patrulje zajele več indijskih vojakov. Protiletalske baterije v Tobruku in Marsa Matruhu so zbile dve angleški letali. — Osnova letala so napadala Malto in njene naprave. Med boji je bilo uničeno eno angleško letalo.

Vojno poročilo št. 815 poroča, da je na egiptskem bojišču sovražnik poskušal izvesti drug sunek, ki pa je bil preprečen. Sovražnik se je moral umakniti ter je na bojišču pustil nekaj mrtvih. — Pri zračnih letalskih bojih je bilo zbitih 8 angleških letal. — Bombniki so spet napadli Malto ter so nemški lovci pri tej priložnosti uničili 7 angleških letal.

Vojno poročilo št. 816 pravi, da so angleška letala ponovno napadla osne ladijske spremljave na Sredozemskem morju, da pa niso dosegle nobenega uspeha. Letalsko spremstvo je takoj poseglo v boje ter zbrlo 6 angleških letal. Dva italijanska rušilca pa sta sestrelila še dve letali.

Vojno poročilo št. 817 pravi, da je na egiptskem bojišču delovalo topništvo ter izvidnice. Letalska delavnost pa je bila pomembna. V teh bojih je bilo sestreljeno eno angleško letalo. — Otok Malta in angleške ladje na Malto so bile od letal močno bombardirane. — Nemški lovci so nad Sredozemskim morjem iz spremstva angleške ladijske spremljave sestrelili 4 angleška letala.

Iz Stockholma prihajajo poročila, da je bil odstavljen doseđani angleški poveljnik v Egiptu general Auchinleck. Na njegovo mesto je imenovan general Alexander.

Ponesrečen angleški vdor

Nemško uradno poročilo od 2. avgusta poroča, da so dne 19. t. m. zjutraj Angleži skušali izkrcati nekako eno divizijo angleških, ameriških in kanadskih ter de Gaullovi čet na francoski obali pri mestu Dieppu. Izkrcali so se pod varstvom močnih letalskih in pomorskih sil, vendar se je vse ponesrečilo ob nemški obrežni brambi. Ob 4 popoldne na obali ni bilo niti enega oboroženega angleškega vojaka več. Sovražnik se je pripeljal na kakih 300 do 400 manjših ladjah ter dosegel obalo ob 6.05 zjutraj. Varovalo ga je 15 križark, rušilcev in mogočna skupina lovskih letal. Za to skupino je prišla še rezerva na 9 ladjah, bolj proti severu pa je bilo še 26 drugih prevoznih ladij. Sovražniki pa niso mogli napraviti mostiča, nakar so v kratkih bojih bili spet vrženi ven na morje. V nemških rokah je ostalo 1500 ujetnikov, med njimi 60 kanadskih častnikov. Uničenih je bilo tudi 28 sovražnih tankov, ki jih je bil sovražnik izkrcal. Letalstvo je sestrelilo 83 sovražnih letal.

Nemško uradno poročilo od 21. avgusta poroča dodatno, da je v nemških rokah ostalo 2095 so-

vražnikov, ki jih je bilo med njimi 617 ranjenih. Število sestreljenih letal je naraslo na 127, lastne nemške letalske izgube pa znašajo zgolj 35 letal.

Rusko bojišče

Nemško poročilo od 19. t. m. poroča, da so nemške in slovaške čete prekorčile na Kavkazu več goratih delov ter klub minkim poljem zdaj napredujejo proti jugu. Nemška letala so napadla črnomorska pristanišča ter potopila vsega skupaj 19 ruskih ladij. — Pri Voronežu je imel sovražnik velike izgube ter je samo od 11. do 17. avgusta izgubil 2561 ujetnikov, 501 tank in več topov ter strojnice. — Hudi boji so bili vzhodno od Vjazne in pri Rjevu.

Nemške in zavezniške čete napredujejo na Kavkazu. Zasedle so v hudih bojih mesto Krimskajo in Kurčanskajo.

Na ruski fronti je dne 20. avgusta padel na čelu svojih oddelkov njihov poveljnik madžarski podregent Štefan Horthy, sin madžarskega regenta Horthyja.

Na Tihem morju

Japonska uradna poročila o bitki pri Salomonskih otokih pravijo, da so japonske pomorske sile v tisti bitki potopile vsega skupaj 24 angleških in ameriških vojnih ladij, med njimi 6 ameriških križark ter 4 angleške križarke. Druge potopljene vojne ladje so rušilci, podmornice in prevozne ladje. — Boji na Salomonskih otokih samih pa še trajajo. Kakor pravi japonsko uradno poročilo, bodo Japonci o teh bojih poročali takrat, ko bodo Američane vrgli s teh tokov.

V Indiji sami pa trajajo nemiri, ki so jih povzročili Indijci, kateri se upirajo Angležem v boju za svojo neodvisnost.

Filipinsko zlato

Japonci so sklenili, da bodo opustili izkoriščanje majhnih japonskih zlatokopov in bodo posvetili vse sile umnemu izkoriščanju bogatih zlatih ležišč na zasedenih ameriških Filipinih. Glavni zlatokopi na Filipinih so na potročju Luzona. Od tam je Amerika dobivala za 40 milijonov dolarjev zlata na leto. Zlatokopi na Filipinih so sodobno urejeni.

Novi vas nemškega vzhoda

Državni vodja nemške policije Himler je kot državni komisar za uvrščevanje nemstva razpisal natečaj za najboljše načrte bodočih vasi v novih naselbinah na vzhodu. Osnovna misel načrtov je, da nove vasi ne bodo samo

Novo italijansko šolo bodo odprli s prihodom žolskim letom v madžarski Budimpešti.

360 ttrdk bo razstavilo na letošnjem velesejmu v slovaški Bratislavi. Velesejmu bo od 5. do 12. septembra.

Cigareto, ki se sama prižge, so izumili pred kratkim štirje madžarski študentje.

V Bombayju je v ječi umrl tajnik indijskega voditelja Gandija, Desai Mahadev.

Nad 2000 vagonov konoplje bo letos pridelala Romunija.

Množina kokonov sviloprejk se je zadnja leta povečala v Bolgariji od 1582 na 2327 ton.

Plemenske svinje bo uvozila Nemčija v Madžarsko.

Za 2,5 milijard frankov so se povečale v drugi četrtini letošnjega leta vloge v francoskih hranilnicah.

Največja tvornica za konzerviranje gob je sedaj v Bruslu v bivši zapadni Poljski.

6.000.000 nemških mark so v juniju prihranili v Nemčiji hrvatski delavci.

Močno je začel bruhati lavo ognjenik Mauna Loa, visok 4000 m, ki leži na največjem otoku Havajskega otočja.

Zadnji ostanek svilenih ženskih nogavic so razprodali v Angliji.

Sueški kanal je sedaj zaprt za ves tovarni promet.

Ves javni avtobusni promet je ukinita Argentina.

12 odstotkov vsega izvoza iz Češko-Moravske odpade na industrijo stekla.

Jagode, debelo kakor jabolka, so po dolgotrajnih križanjih vzgojili danski vrtnarji.

Bolgarski finančni minister je naložil 27 bolgarskim Židom posestnikom, ki so zbežali v inozemstvo, kazen milijon levov za vsakega izmed njih.

Ostanke velikih sesalcev in ogromnih želv iz dobe, ko se je pojavil prvi človek na zemlji, so te dni našli pod ruševinami cerkve sv. Klementa v Londonu.

Nenadoma je umrl turški zunanji minister Fikri Tuzer.

Mnogo smrtnih žrtev in veliko škodo je povzročil prošlotedenski potres v Guatemali.

30 poslancev madžarskega parlamenta se je prijavilo prostovoljno na vzhodno rusko bojišče.

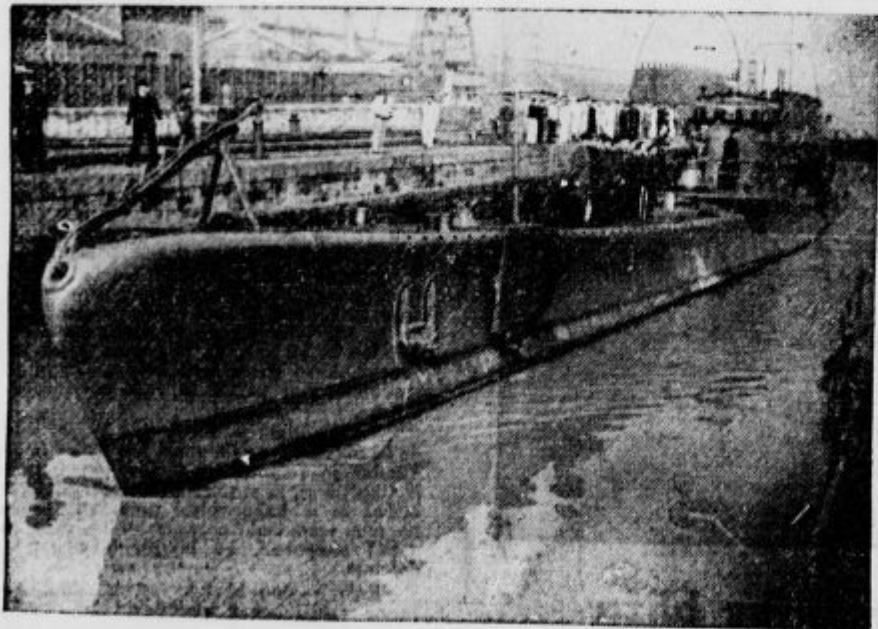
Za 300.000 lir je bil prodan v Buenos Airesu na običajni žvirorejski razstavi bik pasme »Sorthorst«.

Zaradi dobre letine je madžarska vlada z začetkom avgusta zvišala obrok kruha od 150 na 200 gramov na osebo in dan.

Italija šteje 45.511.000 prebivalcev brez priključenih pokrajin.

Z velikim uspehom je nastopil pred kratkim v Berlinu pred delavci in vojnimi ranjenci svetovno znani italijanski tenorist Benjamin Gigli.

Na ruskem bojišču je padel sin madžarskega regenta Horthyja, podregent Štefan Horthy.

Po uspešnem delovanju v severno-ameriških vodah se je italijanska podmornica vrnila v svoje atlantsko oporišče

strnjene gospodarske skupine, marveč gradbene enote s svojim prostornim in duhovnim središčem. V vsaki vasi mora stati »Dom vaške skupnosti, v katerem se bo razvijalo bodoče vaško prosvetno življenje. Tak dom mora dobiti tudi stolp, viden iznad vseh ostalih vaških zgradb.

Žepne ure za bojišče

Po veliki zbirki kožuhov, smučij in gojzeric so začeli sedaj v Nemčiji zbirati za svoje vojske na fronti tudi ure. Vojaku je ura potrebna kakor voda žejnemu v puščavi. Pri napori sodobnega vojskovanja je prav ura tisti del opreme, ki se najrajši pokvari in polomi, neredko tudi izgubi. Nemci v zaledju se tega zavedajo in pridno žrtvujejo svoje ure.

»Na zimo se pripravljajo

Pred kratkim je govorila po budimpeštanskem radiu žena madžarskega državnega upravitelja Horthyja. Dala je smernice za razno pomožno delo. Njen govor je bil uvod v veliko zbirko zimskih potrebščin za izpopolnitev zimske oskrbe madžarskih vojakov na ruskem bojišču.

Kaj je NOVEGA

Župnik Raztresen od partizanov zverinsko umorjen

Kakor je iz Suhorja nad Metliko prišla žalostna in grozna novica, so rdeči partizani tamkaj zverinsko umorili suhorskega dobrega župnika **Janeza Raztresena**, ki je bil po svoji dobroti in milosrčnosti znan daleč okoli. Visoko so ga cenili celo tisti, ki so v svoji zaslepljenosti in duševni slepoti zadnje čase drli za OF. Zdaj so se lahko sami prepričali, kaj je ta krvava OF v resnici, ko mori celo tako blage in plemenite ljudi, kakor je bil rajni župnik Raztresen.

Rajnik je bil umorjen na zverinski način, ko so mu zverine v človeški podobi živemu polomili vse ude ter ga nečloveško mučili, preden so ga umorili. Pred njim je bilo umorjenih še mnogo drugih slovenskih duhovnikov. On ni bil prva žrtev med slovensko duhovščino, naj bi bil vsaj zadnja. Rajni župnik je morebiti nekako slutil, kaj ga čaka kot katoliškega duhovnika. Pred nekaj časa, ko so OFarji še z medlimi besedami hodili okoli katoliškega ljudstva, je svojim prijateljem dejal: »OF je tudi dobre ljudi zasleplila. Ljudje bodo šele takrat spoznali, kaj je ta OF, ko bodo videli, da so začele padati duhovniške žrtve. Šele takrat bodo vsi spoznali, da ne gre za osvoboditev, marveč za komunizem ter preganjanje vere. Zato pravim, da bo dobro, če pade kak duhovnik. Sam sem pripravljn, da padem prvi, da bi ljudje spoznali.«

Dobri župnik Raztresen je bolj ljubil duše svojih rojakov kakor pa svoje življenje. Ljubi Bog bo dal, ta trdno upamo, da bo tudi ta njegova velika žrtev za naše ljudstvo rodila bogate duhovne sadove za naše ljudstvo.

NOVI GROBOVI

Župnik Andrej Kopitar — umrl

V petek ponoči je v ljubljanski bolnišnici umrl župnik **Andrej Kopitar**, ki je zdaj eno leto živel v Ljubljani. Rajni je bil do aprila leta 1941. župnik v Davči v skofjeloških hribih, kjer je deloval od leta 1927 dalje. Rodil se je v Komendi leta 1882. gimnazijo je študiral v Ljubljani ter bil leta 1908 posvečen v duhovnika. Nato je bil kaplan v Kočevju in Leskovcu pri Krškem, nakar je postal župni upravitelj v Buči. Od leta 1927 pa je deloval med svojimi Davčani, ki so ga ljubili kakor svojega očeta, on pa nje. Tako skoraj nikoli ni mogel govoriti o svojih davških faranih, ne da bi ga bile polile solze ginjenja in velike ljubezni.

Rajnik je bil zelo bister in učen mož, ki je dovršeno govoril več jezikov. Poleg slovenščine, hrvaščine, latinščine, grščine in nemščine je gladko govoril italijansko, francosko in angleško ter je iz teh svetovnih jezikov tudi marsikaj prevedel v slovenščino. Bil je tudi pesnik. Imel je krassen slog ter lep jezik. — Njegov pogreb je bil v ponedeljek v Ljubljani. — Naj počiva v miru!

V Mariboru so umrli: upokojeni kapetan Rudolf Vodopivec, 63letni viničar Rudolf Crepinkov in 79letna zaselnica Marija Verškova. — V Braslovčah so odšli v večnost: strojarski pomočnik Janez Grah, izseljenec Franc Rojnik, kmet Alojz Stopar, izseljenec Franc Tavčar, mesarjeva žena Leopoldina Volk, posestnikov sin Franc Stenard, zidar Anton Predlovnik, izseljenec Josip Rovčnik in vozarski pomočnik Ignac Cizej. — V St. Lenarta v Slov. goricah je izdihnil 71letni idnustralec Rudolf Brucker. — V Šoštanj je preminul prokurist jeklarne Franc Ašenbrenner. — V Mariboru so dalje umrli: vratar Ignac Jelen, 89letni Ignac Krajšek in 32letna Hermina Mlinarič. — V Cerknici je odšel v večnost mesarski mojster Vinko Logar. — V Ljubljani so odšli v večnost: voliteljica gospodinjke šole in upraviteljica »Mladike« v p. Jerica Zemljanska. Hinko Richter star., Marija Kojič vd. Kosmač, soproga postnega poduradnika v p., Katarina Kušar, višji poštni kontrolor v p. Martin Mlakar, Marija Benkovič roj. Pečl, 53letni Iskra Janez iz Lesce pri Bledu, knjigovodja tvrdke Slamič Vinko Štrukelj.

Kulturno delo!

Vsak naročnik »Slovenčeve knjižnice« bo dobil tudi »Slovenčev koledar« po ugodnostni cenil

**J A L E N
P L E S T E N J A K
K R I V E C
K U N S T E L J
B E L I Č I Č
S A L I
T O M A Z I Č
L E V S T I K
T R D I N A** itd.

**D A N T E
F O G A Z A R O
N I C O D E M I
M I L A N E S I
P E R R I** itd.

**K N I T L
F E D E R E R
H A N D E L - M A Z Z E T I
G. L E F O R T**

**P U Š K I N
O O G O L J
L J E S K O V
L A G E R L Ö F
Z A G O R Č I K O V
Š E N O A
S E K U L I Č**

**N E M C O V A
B A A R
J A C K L O N D O N
C U R W O O D
G R E Y**

**T I M M E R M A N S
B O R D E A U X
G I O N O T**

boste
dobili

ZASTONJ

DVE IZBRANI KNJIGI

če naročite najlepšo

**družinsko zbirko knjig
II. letnik „Slovenčeve knjižnice“**

ki obsega **36 LEPIH ROMANOV**

in povesti iz domače in tuje književnosti.

Knjige bodo obsegale do 300 strani.

Vsak mesec tri knjige. Vsaka knjiga za naročnike le 6 lir. Plačujete lahko mesečno. — Knjige bodo začele izhajati s 1. oktobrom.

Prva knjiga bo „Sam“, I. del velike trilogije „Bobri“, delo priljubljenega našega pisatelja

JANEZA JALENA

Zbirko lahko naročite kar z dopisnico na naslov: „Slovenčeva knjižnica“, Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6.

d 70 letnico svojega rojstva je ouhajal 24. avgusta v križevniškem samostanu v Ljubljani inž. dr. p. **Dostal Stanislav**. Kot mlad češki bogoslovec je prišel v Ljubljano ter vstopil v križevniški red. Tako je postal duhovnik med slovenskim ljudstvom ter med njim deloval vneto in požrtvovalno. Bog ga še dolgo ohrani!

d Bolniki, ki hočejo potovati v kopalske v zdravstveni namen, morajo pokrajinskemu zdravstvenemu uradu predložiti redno zdravniško priporočilo v potrditev.

d 90 letnico svojega rojstva je obhajala gdč. **Mar. Lipovšek**, ki mirno preživlja svoje dni v Ljubljani. Ciglerjeva ulica v Mostah. Jubilarntka je doma iz Blagovice, iz kmečke rodovine in je imela 9 bratov in sestra. Kot mlado dekle je šla po svetu, postala je sloveča kuharica ter vse svoje življenje služila le pri treh družinah. Zdaj mirno in Bogu vdano

uživa svojo lepo starost, vsa zdrava in čvrsta, da bi ji teh let nihče nikoli ne prisodil. Bog ji dai ućakati še dovolj lepih let!

d Solsko leto 1942-43 bodo na ljudskih, srednjih in strokovnih šolah začeli dne 1. oktobra. Imelo bo dve razdobji, ki bosta trajali od 1. oktobra do 15. decembra ter od 16. februarja do 28. junija. Sredi solskega leta bo torej dva meseca počitnic predvsem zaradi varčevanja s kurjavo. Dne 1. septembra se bodo začeli sprejemni in drugi izpiti.

d Nov vatikanski denar bo prišel proti koncu tekočega leta v promet in bo obsegal deset različnih kovancev, med temi dva iz bakra, štiri iz niklja, dva iz srebra in enega iz zlata.

d Zaduje dni so priobčili časopisi oblastne odredbe s sledečimi naslovi: Predpisi o izkoriščanju živalskih tolšč. [Vse tolšče je treba po

(Dalje.)

Iz utice pod zidom se je dvignila suha postava očeta gvardijana. Debelo knjigo je imel v roki. Zamahnil je po čmrlju, ki mu je silil v oči. Gledal je v planto in poslušal, kako so peke škarje. Samo hlapca je videl na terasi.

»Nikol«

Hlapec se je zdrznil iz sanj, stari Gregor je napel ušesa.

»Niko! Hej, ali si gluhe je ponovno klical gvardijan.

»Takoj! Kaj bi pa radi?«

Komaj je prišel do predstojnika. Takrat pa je zasustelo na brežini. Starec se je pogugal in krtil z rokami:

»Niko! Nikol«

Oba sta se preplašeno ozrla.

»Saj sem vedel, da si ti! Le zakaj sta mi prikriivala! Dobro sem slišal!«

»Oče! Je miril gvardijan.

»Nič oče! Moj sin in duhovnik božji si, zakaj mi nisi tega prej povedal!«

Objel je Nikota s kosčeniimi rokami in ga ni izpustil, dasi se je fant branil.

»Le zakaj koplješ na tujem svetu, ko te doma čaka Tilka in vinograd in njive! Tulkaj jih je dovolj. Domov pojdi, Niko! Naša zemlja je zapuščena in naš dom je prazen. Domov pojdi in mene vzemi s seboj, da bova pognala konje po cesti in razorala njive v bregule! Prijel ga je za roko in vlekel s seboj po stopnicah. Sredi razritih stopnic pa je klecnil in zakričal: »Ojej, moaj noge! Niko ga je vzdignil in odnesel v celico. Povezali so mu nogo in molče zrlil vanj, ko je ječal v postelji. Zvečer so bdeli pri njem. Ta noč je razjasnila uganko. Oče gvardijan je odkril skrivnost. Gregor in njegov hlapec sta se našla. Bolnik je poslušal z odprtimi usti in niti enkrat ni potožil, da ga boli. Ko mu je sin obljubil, da pošlje hlapca domov, se je Gregor pomiril.

»Roko mi daj, da bo rest!«

Gvardijan mu je segel v roko.

»Pa še ti obljubi, da greš! Roko sem!«

Niko mu je stisnil roko. Starec se je od-dahnul, na bled obraz mu je legel mir in šepetanje je dostavil: »Hvala Bogu! Spet bomo vozili! Le škoda, da ne morem s teboj!« Nato je zaspal.

Drugo jutro je oče gvardijan dolgo spovedoval. Štiridesetdnevni post je klical ljudi k spovedi. Tudi v samostanu so se postili, zajtrk in večerja sta izginila iz obednic. Gvardijan je zavel mimo obednice in odklenil celico. Odložil je brevir, sedel k mizi in pisal. Sporočil je materi, da si je oče nogo nakrenil, da se pa že počuti boljsega in da bo čez nekaj dni na nogah. Podrobno je opisal, kako je Gregor spoznal Nikota. Zahteva, da se fant vrne domov. V nedeljo naj ga pričakujeji s Tilko. Dodal je, da je Niko med tem časom veliko pre-stal, da pa je ostal pošten in Bogu zvest. Na

»Ponesi božji žegen na naš dom!«

spomlad jima bo lahko v pomoč, ker ni misliti, da bi oče mogel iz samostana. Niko gre rad na svoje bivše mesto, zaenkrat kot hlapec, če bo pa Tilki všeč, lahko kasneje zagospodari na domu. Po veliki noči bo tudi on sam, pater gvardijan, prišel domov, da zadevo dokončno uredijo. »Sprejmite ga kot sina,« je zaključil pismo. »Upam, da bo naši hiši prinesel äegen božji in novo življenje!«

Pismo je zaprl in na kuverto napisal naslov. Nato je dal poklicati Nikota. Na stolico ga je posadil in mu povedal, kaj stoji v pismu.

Hlapec je pokleknil pred gvardijana. Zajokal je in prosil za blagoslov.

»Ponesi božji žegen na naš dom! Če je božja volja, bo ta dom v kratkem tudi tvoji! Vse življenje naj ti bo v spomin ta dan. Za vsakim postom napoči velika noč! Na Kristusva se spomni!« skozi trpljenje je šel v svojo slavo! On naj te blagoslovi!« Gvardijan je objel Nikota in ga peljal k očetu. Pokazal mu je pismo in povedal, da Niko v nedeljo odpotuje. Stari Gregor se je zravnal v postelji, sklenil roke in zaprosil:

»Pojdi, Niko! Mesto mene pojdi!«

Fant je prijel pismo in zdiral na pošto. V nedeljo zjutraj ga je gvardijan spremljal na postajo. Skozi okno je gledal za odhajajočim gospodar Gregor.

V dolino se je selila pomlad. Pometla je sneženi prah po gorah, raztajala potoke, zadihala v drevje in z zeleno barvo poskrpala travnike. Burja ji je pomagala razklati temne oblake. Razečfrala jih je na drobne kose in z močno sapo odpihala v morje. Možje so slekli kamižole in zaorali po njivah. Petrov Janec je že končal z raljo, medtem ko so Gregorjeve njive ostale neobdelane, da so še vedno štrlela iz njih odrezana turšična stebila. Kdo naj bi pa delal, ko sta bili sami ženski pri hiši!

Pismo, ki je dospelo iz samostana, je iznenadilo mater, še bolj pa Tilko. Vso noč ni zatisnila očesa. Pred nedeljo je pospravljala po hiši, skrbno uredila sobo pri kašči, zlikala najlepšo obleko in nestrpno čakala dneva, ko bo po dolgih letih spet srečala Nikota. Zaskrbelo jo je, kaj ji poroče. Posušila se je zadnja leta, v ogledalu je opazila brazde na čelu, roke je imela izguljene od dela. Še bolj so jo skrbeli zadnji dogodki. Gotovo je Janec opisal vsa njena žalostna pota. Lahko bo Niko pljunil pred njo, ker je zvedel pač za greh, ni pa poznal njene pokore. Sklenila je, da se bo pokazala ravnodušno, čeprav ji bo srce stiskala bolelost. Mater je pa peklo druga skrb. Kaj poroče, ko zagleda v hlevu le par juncev in dve kravi? Kako se bo zažulil, ko bo stopal po neobdelanih njivah in zanemarjenemu vinogradu!

Vsaka s svojo skrbjo sta dočakali nedeljo. Domenili sta se, da nobena ne pojde na postajo. Tilka naj gre za vas in naj ga počaka pri topolah.

Po križevem potu v cerkvi je odšla mati Marička domov. Odklenila je hišo, vzela torilo s turšico in na dvorišču krmila kokoši.

»Pitka, na, nule je vabila perutnino in štela piščance. Grahastega nil že nekaj dni ga pogrešal! Pa je klicala na vse strani, dokler se ni oglasil tudi pogršani petelinček. Ves moker je bil in shujšan in rep je imel oskubljen. Ujela ga je, stisnila k sebi in božajoče karala: »Ušel si od doma, kaj ne? Pa te je zajela lisica ali skobec, kaj ne? Ti revček ubogil! Da si le našel pot domov! Na, zoblji, da se popraviš!« Grahasti je zdrsnil iz materinih rok in zakikirikal.

Po klancu sta zrastle dve postavi.

»Ze grostak! je vzkliknila mati, nesla torilo v vežo, si obrisala roke v predpasnik in zavezala ruto.

Na dvorišču je stopil Niko s Tilko. Odložil je leseni kovčeg na klop ter si obrisal potni obraz. Sloko postavilo je zravnal, da je bil videti za glavo večji od Tilke.

»Hvala Bogu, zdaj sva doma!«

Oči so mu žarele, ko je gledal izpred hiše v dolino. Bilo mu je, kot da se je zbudil iz dolgih, dolgih sanj. Najraje bi zavriskal, pa se mu ni zdelo primerno. Tilka je vzela kovčeg in ga povabila v hišo. Na pragu sta se srečala z materjo. Starika mu je stisnila roko in ga objela.

»Da si vendar prišel, Niko!«

Tako prijetno mu je bilo v duši, da je skoraj pozabil odzdraviti. Tilka je hitro pogrnila mizo. Sedli so in si nekaj trenutkov molče zrlil v oči. Še dolgo so se pogovarjali o očetu, domu, le o preteklih dneh so molčali. Prezgodaj je še bilo, da bi znova odprli pekoče rane, ki so jih leta zacelila.

Pod noč je Niko vstal in odhitel v hlev. Skoraj, da se je preplašil velike praznote, ki je zijala ob praznih jaslih. Nekdaj je bilo drugace! Odvezal je živino in jo gnal na korito. Za hišo sta se srečala s Petrovim Janezom. Pristrčno sta se pozdravila in skupaj odšla k Gregorjevim. Dolgo v noč se je razpletel razgovor, poživiljen po rujnem vinu, s katerim je postregla Tilka. Vseh znanih so se spomnili, samo palirja ni omenjal nihče.

Ze pozno je prišla klicat Janeza Erna z otrokom v naročju. Veselo je pozdravila Nikota, ki se je igral z malim. Janez je vzela otroka v naročje, se poslovil in odšel z ženo domov. Do vrta sta ga spremlila Niko in Tilka. Ob hišnem voglu j obstal. Jasna noč je klicala zvezde izza gora. V grmovju je pel večerno pesem kos.

S skupnimi močmi bomo zasuli jarke...

»Niko!« je slovesno dejal. »Sosed mi boš! Tudi ti boš pestoval. Najino prijateljstvo naj se prelje na obe družini. S skupnimi močmi bomo zasuli jarke, ki jih je izkopala cestal Jutri zjutraj bova orala na vaših njivah! Lahko noč!« Stisnili so si roke in Petrova sta izginila za hišo.

Ostala sta ob vrtu sama s Tilko.

»Si slišala, kaj je dejal Janez!« je nalahno vprašal Niko.

»Sem!«

»In kaj praviš ti?«

»Amen!«

Po dolgih letih sta se objela. Tisto noč je ves srečen počival Niko v hiši. Tilka pa je z materjo še molila žalostni del rožnega venca za očeta, ki ga ni bilo doma. Sosedje so začudeno gledali, kako so se brazde na Gregorjevih njivah naglo odpirale. Še med prazniki so bile vse njive zorane.

»Ta je prinesel Gregorjevi hiši vstajenje! so ugotavljali eni. Drugi pa so dostavili: »Saj je bil že zadnji čas!«

Vsa lepa se je prismejala velika noč. Veliki teden je bil poln sonca, da so ljudje komaj našli zvečer čas za cerkev. Luka je snažil božji grob, postavili so ga pa fantje, ker se je mežnar postaral. Organist je vodil petje. »Samo stare bomo peli pri procesiji, da bo tako, kakor v tistih lepih, starih letih!« tako je izgovarjal svojo starost pred pevc. Povabil je k vaji tudi Tilko in Nikota. Otroci so regljali z ropotavkami. Zenkse so pa pekle »menihac. Mati Marička je spekla še posebno velikega »menihac.

(Nadaljevanje prihodnjé.)

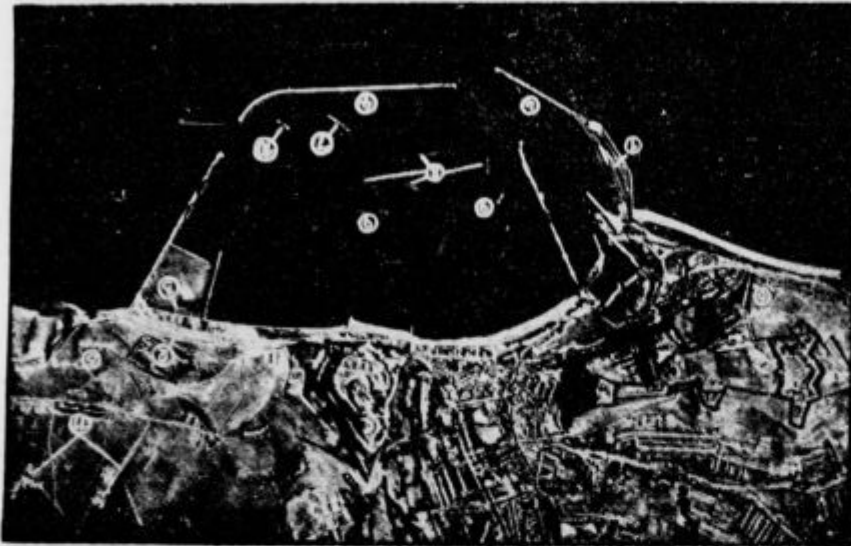
Rokavski preliv

Rokavski preliv loči Anglijo od evropske celine. Rimljani so ga imenovali Britansko morje. Angleži mu pravijo Britski ali Angleški kanal (od latinske besede »canalis« — cev). Francoski naziv »La Manche« pomeni »Rokav« in spominja tudi na kanal (cev).

Rokavski preliv je razmeroma mlada tvorba. Nastal je šele po ledeni dobi. Človek je bil priča tega dogodka. Rokav je prilično tako

ški strani preliva. Tam je Viljem premagal nositelja angleške krone, grofa Haraldia iz Westsaxa.

V prelivu je doživela svoj konec slovita armada in brodogrje španskega kralja Filipa, ki je hotel za vsako ceno obvladati Anglijo. Eua teh ladij »Calvados« se je razbila v Seinskem zalivu, kjer se imenuje še danes skupina nevarnih čeri — Rochers de Calvados.

Pogled na Dover iz zraka

velik, kakor današnja Hrvatska. Njegova globina znaša 10 do 74 metrov. Najbolj globoko mesto je pri otoku Alderney pred Maloškim zalivom. Najožji pas je 32 km široka Doverska cesta ali Pa-de-Calais, v starem veku Fretum Galliarum. Njegova povprečna globina je 60 m. O lepem vremenu lahko opazujemo nekako arcaenje nad francosko obalo. Plima priteka tako iz Atlantika kakor iz Severnega morja v preliv. Ko prične plima upadati (oseka), se toki sredi preliva nenadno obrnejo v nasprotno smer.

Ob Rokavskem prelivu je bilo mnogo zgodovinskih dogodkov. Naj omenimo prehod Viljema Osvajalca leta 1066 od male vasi Dives ob istoimenski reki proti Hastingsu na angle-

V 18. stoletju sta bili ob otoku Quessantu ob zapadnem delu Rokavskega preliva v bližini Bresta dve pomorski bitki med Angleži in Francozi. Omembe sta vredna tudi mala kraja Etaples ob izlivu reke Canche in St. Valery ob izlivu Somme, kjer je Napoleon leta 1804 pripravil brodogrje, s katerim je hotel Anglijo pritisniti k tlom. Do izvedbe tega načrta ni prišlo.

Rokavski preliv je bil neredko središče velikih tehničnih načrtov in športnih dogodkov. Že iz časa Napoleona I. izvirajo načrti za gradbo predora, ki bi pod prelivom vezal Francijo in Anglijo. Leta 1876 so začeli na francoski strani pri Sangallu graditi 8 m širok

Francoski letalec Blériot, ki je leta 1909. kot prvi preletel Rokavski preliv

in 100 m globok rov kot začetek tega predora, toda štiri leta pozneje je stvar zaspala.

Oglašali so se graditelji, ki so hoteli preliv na najožjem mestu premostiti z velikanskim mostom. Poljski inženir Adalbert Kramsztyk je n. pr. napravil načrt za most, ki naj bi vezal Francijo in Anglijo čez kanal La Manche. Takšen most bi po računih poljskega inženirja veljal komaj polovico stroškov, ki bi bili potrebni za zgraditev podzemnega predora med državama. Gradnja tega predora se je doslej vedno izjalovila zaradi ogromnih stroškov, ka-

Pogled na Rokavski preliv

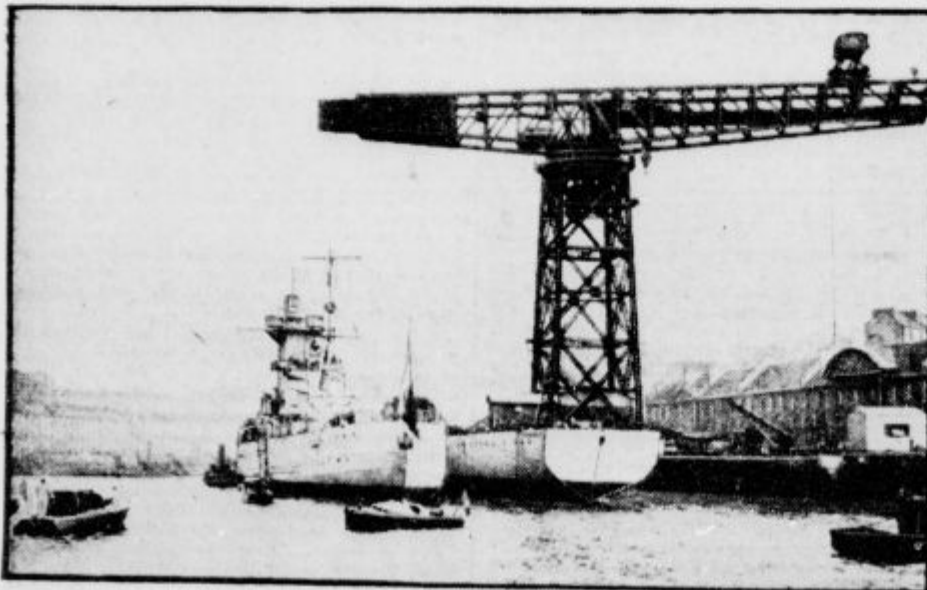
terih nista odobravalni ne Anglija ne Francija. Inženir Kramsztyk predvideva pri mostu postavitev plavajočega otoka natančno v sredini Rokavskega preliva z razkošnimi hoteli, vrtovi, kopalisci itd.

Rokavski preliv so vztrajni plavalci in plavalke preplavali doslej okrog 30 krat; prvič 25. avgusta 1875. Prvi je preletel Rokavski preliv z letalom francoski letalec Blériot in sicer 25. julija 1909. Za ta podvig je rabil 27 minut.

Rokavski preliv igra in bo gotovo še igral tudi v sedanji vojni važno vlogo.

Cerkveno poroko je preprečila

Nekje na Češkem sta se pripravljala te dni srečni ženin in nevesta k poroki. Prišla sta v cerkev in duhovnik je začel s poročnim obredom. Tedaj se je pojavila pred oltarjem ženska z otrokom v naročju, skočila k ženinu in ga polegnila od neveste. Zavpila je na vse grlo, da je ženin njen in da bo ubila sebe in otroka, če se bo poročil z drugim dekletom. Ženin in nevesta sta s svati vred zapustila cerkev. Cerkvena poroka je zaenkrat odpadla.

V bližini francoskega Bresta sta bili v 18. stoletju dve pomorski bitki med Angleži in Francozi

CIGANOVA ZAPUSCINA

Ruggero Dombro.

Prevedel Griša Koritnik.

Ta nekam norčava opazka pa ni Andrejčka pravo zamisel, če ga bodo okoliščine prisilile k nagli odločitvi.

Možje končata svojo strmo pot. Nazadnje sta dospela do skal, okoli katerih se pasejo razkropljene ovce pod budnim varstvom psov. Andrejček gre naprej in kaže pot. V jami se vedno leži tisti človek na ležišču iz suhe trave; toda nedvomno spi, ker ni več slišati njegovoga sikajočega dihanja. Tam v bližini žalostno ječi Medo, ne da bi se zganil. Kakor hitro zagleda pastirčka, mu gre naproti; gotovo je željan milovanja.

Medtem se župan približa bolniku; ozre se za hip nanj in mu, sklonivši se, položi roko na prsi v višini srca; trenutek za tem pa se obrne z besedami:

»Prepozno sva prišla, dečko moj; ubožec je umrl.«

Nato si sname žepico in poklekne poleg trupla; deček stori isto. Ko se spet dvigneta, veli župan:

»Steci v vas, poišči gozdnega čuvaja in mu reci v mojem imenu, naj pride s tremi prostovoljci in nosilnico senjaka, da odnese truplo v primernejši kraj, katerega jim bom označil.«

»Dobro, gospod... Toda vas je daleč in bom jim se, da bi se ovce razkropile. Ze precej dolgo so same tukaj.«

»Imaš prav. Poslušaj... po svojem povratku ne bi imel več časa, da bi jih pasel; odženi jih kar zdaj nazaj v Ramonteghi. Če te bo gospodar vprašal, zakaj si se prežgodaj vrnil, mu reci, da si to storil na moj ukaz, ker sem te potreboval za občinsko službo. Idi; počakal te bom tukaj...«

Andrejček se pripraví, da bi šel, in tudi Medo, ki ga ni nehal gledati, napravi kretanje, da bi šel za njim. Deček ga odžene nazaj k mrtvecu z besedami:

»Ostani tam, dragi; kmalu pridem po te in potem se ne bova več ločila.«

Žival počene, kakor da ga je umela, in mirno obsedi.

Dečko odide iz jame in župan stopi za njim, ker mu prav nič ne ugaja misel, da bi moral ostati sava pri medvedu, četudi ima nagobčnik; ljubše mu je bilo zunaj, kjer je, sedeč na skali, pričakoval vrnitve svojega sla.

Preden se za vselej loči, obrne deček zadnji pogled na hišo, v kateri je vse leto toliko trpel, in se za vedno poslovil od nje. Nikoli več ga ne bo nazaj, prav gotovo, kajti, zdaj ko je medved njegova last, se je odločil, da postane komediant. Šele potem ko je celi dve uri iskal križem kražem gozdnega čuvaja, ki je bil na obhodu po okolici, se je mogel spet vrniti k županu, ki je premagan od utrujenosti, navzlic navzočnosti divje zveri, zadremal.

Prejemši navodila od svojega občinskega predstojnika, so čuvaj in tisti trije vaščani položili truplo na nosilnico ter ga odnesli v Istrutz. Medo je napravil nekaj korakov za njimi, toda Andrejček ga je pridržal za vratni jermen, ga potegnil k sebi ter mu, objemši ga, rekel:

»Nič se ne boj, dobi mo Medo; rad te bom imel, kakor te je imel on. Ostani pri meni, kakor je bila njegova volja.«

Rekel bi, da je Medo to razumel, kajti potem ko je z žalostnim pogledom spremljal pogrebni sprevod, ki mu je polagoma izgnil izpred oči, se ni več skušal odstraniti.

Župan, ki je zanolal za drugimi, se v tem trenutku približa in vpraša Andrejčka, kateremu med tem ponudi cimbalo, najdne v volitni:

»No, si še vedno namenjen, da bi šel s to živaljo po svetlu?«

»Da, gospod župan, zdaj bolj ko kdaj koli!« »Ubožec mali, saj nimaš nič pojma o težavah, ki boš zadel nanje na svoji poti, pa o nevarnostih, ki jim greš nasproti!«

Dobričina je bil videti ganjen, ko je to govoril; položivši eno roko dečku na glavo, se je igral nekaj časa z njegovimi rjavimi kodri in nato rekel:

»Idi, mali, če tako hočeš; bodi ti pot lahka in Gospod bodi tvoj varuh!«

In iznova umolkne, da obvlada svoje ganjete, na kar povzame:

»Pa povej mi, ali si sporočil svojemu gospodarju, da ga boš zapustil?«

»Nisem, gospod, ker ga še ni bilo nazaj na kmetijo.«

»Saj vendar ne moreš na pot, ne da bi mu dal vedeti... Bom pa jaz prevzel skrb za to opravilo, ki bi ti bilo morda mučno... Pa saj menda ne misliš takoj na pot?«

»Kajpak, če boste res vi tako dobri, da boste prevzeli skrb za obvestitev gospoda Giampaoliija: tako bom prišel k babici še pred nočjo.«

»Ni mogoče; prepozno je že. Hasparren je predaleč za tvoje kratke nožice. Pridi s svojo živaljo rajši k meni; na moji kmetiji bosta večerjala in spala, jutri zarana pa odrineta na pot.«

Dečko sprejme povabilo in se ves hvaležen zahvali.

Nato sta stepajoč drug poleg drugega, župan in deček z medvedom odšla z gore.

V.

Vdova Irulegghi je pripravljala zelenjadno juho v svoji edini izbi, ki ji je služila za stanovanje in od katere je komajda mogla s težavo plačevati najemnino. Pripravljala jo je v izdatni količini, da ji nekaj dni ne bi bilo treba iznova tega delati. Nalila je bila že vode v kotel, viseč na verigi nad ognjiščem, in je zdaj metala vanjo koščke zrezanega krompirja in zela in dodala še paradižnikov za začimbo. Da bi bila juha slastna, bi bil zadostoval košček slanine, toda uboga starka je ni imela.

Spričo borne vnučkove plače ji je bilo pač nemogoče jesti meso! Zadovoljevala se je torej z zelenjavo, in bilo je zadosti zanje že to, da si je mogla kdaj pa kdaj privoščiti le-to.

Ko je spravila v red kotel in napravila ogenj pod njim, je sedla in začela pesti vnučka iz grobe volne par nogavice za prihodno zimo.

Moralo je biti okoli desete ure predpol dne, ko je nenadoma razhrala nekakšno ožveplo in nenavaden hrup na cesti, ki je bila kolikor toliko oddaljena od središča vasi. Dvignila je poliko oddaljena od središča vasi. Dvignila je po-

gled od svojega dela ter pogledala skozi okensko steklo.

Opazila je male in velike, ki so brzeli skup in se zbirali v krogu okoli nekega krotilca medvedov. Ni ji bilo do tega, da bi se bolje zamerala za prizor, dasi je bil redkost v tistih krajih, bodisi da ga je krog radovednežev njenim očem prikriival, bodisi da ji njen oslabele vid ni dopuščal dobro videti.

»Vzdihnila je:

»Kako bi se moj mali Andrejček zabaval, ko bi bil zdaj tukaj! Zares, po mojem mnenju ubožec še svoj živ dan ni videl izurjenega medveda.«

In vzdihujoč je spet začela pestiti. Medtem ko so njeni otrpli prsti sukali želčne kvačke, jo njen mozeg delal po svoje. Resnično, mislila je na vnučka, ki ga je tako rada imela, na drugega dečka, ki je s svojim delom podpiral babico; brez njegove pomoči bržkone ne bi bila mogla shajati do konca leta, kajti zaradi svojih bolečin je bila pogosto prisiljena mirovati...»

Kakor da je hotel spremljati njene misli ter jih ji napraviti manj žalostne, se je zvok cimbele pred njeno hišo krepkeje oglasil: tam! tata-tam tam! tatam! In otroci so se tako krohotali, da so nazadnje pregnali starki njene skrbi.

»Andrejček bi se prav tako zabaval kakor oni, ko bi bil tukaj,« je zamrmral iznova.

Nehala je pestiti, da bi bila prečeta zanke, in ko je bila zatopljena v to delo, ni zaznala, da se je hrup na cesti nenadoma polegel.

Zdajci pa je skočila pokone: njena vrata so se na sunek od zunaj bila na stežaj odprla in na pragu se je prikazal... komediantov medved.

»Gospod Bog!« je vzkliknila uboga ženska, vsa iz sebe od strahu, in se tako naglo dvignila, da ji je kvačkanje padlo na tla in se je kločič s prejo razmotan zakotalil v kot. »Medved je ušel V mojo hišo sili!... Gotovo me bo raztrgal! Na pomoč!... Na pomoč!...«

Neki otroški glas se je odzval njenemu:

»Ne bojte se, gospa!«

Da gospa Irulegghi ni bila vsa iz sebe od strahu in da po drugi strani ni bila prebršana, da njen vnuček ta čas pridno pazi na ovce gospoda Giampaoliija, bi bila morda uganila, kdo je to govoril.

»Medo,« je še rekel tisti glas, »pokaži nam zdaj, katera je najboljša oseba v tem občinstvu.«

kateremu med tem ponudi cimbalo,

Andrejček je bil zbral svojo čredo in se zažel spuščati z njo nizdol, po več ko uro trajajoči hoji pride v Ramonteghi ter zapre ovce v ovčarno.

Giampaoli se še ni vrnil z bratovega doma, kamor je bil spremil svojo nečakinjo Marjetko. To je bila sreča za Andrejčka, ki se je bal tega srečanja bolj, nego je to hotel dati videti.

»Na pomoč!... Na pomoč!...«

Toda uboga starka, prestrašena, kakor je bila, po medvedu, ni slišala, kaj je govoril. Med tem pa se je le začela polagoma pomirjevati: opazila je namreč, da ima divja žival nagobčnik in ji visil od vratu mračno konopec, ki ga nedvomno drži krotitelj, katerega pa še ni bilo videti.

Cimbalo je iznova zazvenela. Zdajci je medved, zibajoč se na zadnjih šapah, stopil v izbo. Uboga starka se je spet prestrašila, tako zelo se je bala, da jo bo požrl!...

Ampak glej, žival se je dva koraka pred njo ustavila in mirno obstala, zadovoljivši se zgolj z brundanjem: »Brum!... brum!... brum!...« To brundanje pa je bilo tako otožno, da ni moglo biti drugačno kakor prijateljsko. Medo je nedvomno slutil, da stoji pred babico svojega malega gospodarja; saj je bil tako izredno bistroumen ta naš Medo!

(Nadaljevanje priložnosti!)

R. Bazin:

Taščice iz Galileje

Kadarkoli je naš Gospod potoval po deželi, so se ptički razveselili.

Ko so zagledali njegovo belo obleko, so prileteli v jatah v njegovo bližino. Nekateri so posedli na vejice grmičevja v ograji in zdelo se je, kakor bi ogreje cvetela. Drugi so poskakovali po poli v prahu, ki so se ga njegove noge dotikale. Četrti so poletavali v zraku in mu delali seno nad glavo. Oni, ki so znali lepo peti, so se združili v pevski zbor. Tisti pa, ki niso imeli ubranega glasu, so razkazovali svoje pisano perje. Vsak je govoril v svojem jeziku:

»Hvala, Gospod, za obleko, za glas, za barve, za zrnce, za listje, ki nas skrivajo. Hvala za življenje in hvala za naša krila!«

On se je smehljaj, jih blagoslavljal in potoval dalje.

Celo mamke, ki so valile, so ob takih prilikah zapustile svoja gnezda, zakaj vedele so, da o pot jajčeca ne bodo trpela, če jih zapuste. Tiho so prihajale in hitro zopet odletele, ko je bil Gospod mimo.

Nekoga dne pa sta izmed množice veselih ptičev ostala le dva žalosna in nista mogla od Gospoda. Bilo je v času, ko je vrba že v cvetu in glog še zelen. Jezus je videl, da trpita, in se ustavil. Razumel je, kar mu ptička nista mogla povedati: »Gospod, v zaupanju sva si napravila gnezdo prav na spodnjih vejah drevesa. Toda prišli so veliki ptiči in so nam odnesli hišico.«

Dvigali je roko in rekel tako tiho, da je njegova beseda bila bolj podobna tožbi kot ukazu:

»Pričnita znova!«

Taščica sta si postavili novo gnezdo prav v vrhu krošnje visokega hrasta, ker sta se bili velikih ptičev. Dosti časa sta rabili za to. Žimo, volno, perje, iz česar delajo taščice svoja gnezda, so odnesli že drugi ptički, oni srečnejši, ki so zdaj že vsenaokoli prepevali. In glej, prav v času, ko je bila hišica že skoraj dovršena, lepo okrogla, odprta proti nebu in se je pozibovala v vetru, je izbruhnila nevihta, tako silna, polna toče, da je pokončala gnezdo.

Ptička sta se znova podala na pot, da poiščeta Gospoda. Nista bila, kakršni smo ljudje, ki venomer samo gođnjamo. Hotela sta samo vedeti, ali zanju ni več upanja, da bi imela še to poletje svojo družinico, zdaj ko sta se že dve hišici podrla. Čas je bil že pozen. Mladiči so bili že vsi godni, so poletavali okrog in v vsakim dnem postajali bolj podobni staršem. Opoldne je sonce vsak dan žgalo kot žareča poč. In pa, Gospod je nadaljeval svojo pot in je učil ljudi in je moral biti zdaj že daleč v deželi.

Dolgo sta iskala, ker nista imela nikakih novic, niti nista znala spraševati. Le kadar sta se približala kakšni vasi in sta videla tam ženo, ki je jokala ali bolnega otroka in stopca z žalosnim obrazom, sta si rekla:

»Gospoda Jezusa ni tukaj,« in sta nadaljevala svojo pot. To se jima je večkrat pripetilo. Končno sta nekoga dne že proti koncu poletju dospela v trg, kjer je vladalo živahno vrvenje. Otroci so nosili palmove vejice, odrasli pa so modrovali med seboj:

»In vendar je res, da je od mrtvih obudil Jajrovo hčer. Videli smo jo polno življenja, kako je stopala med nami.«

Mladičev so jokale od veselja in odlagale žalne pajčolane. Taščici sta na široki veji ob robu vasi čakali Jezusa, in ko se je dan že nagibal, je prišel mimo in ju spoznal.

»Mala,« jima je rekel, »ni še vse izgubljeno. Pričnita znova. Postavita gnezdo na sredo drevesa, ne preveč nizko, da ga vama ne razderejo ptice roparice, ne previsoko v krošnjo, zakaj ne moreta se boriti proti nevihti in toči. Odidita v miru!« Okoli njega so stali v gružah ljudje. Slišali so njegove besede in nekdo se je oglašil:

»Ukazal si jima, naj si pleteta gnezdo, Gospod, in vendar se že bliža zima!«

»Preden bosta znosila skupaj slamo in perje,« je ugovarjal drugi, »drevje ne bo imelo več listja!«

»Slana bo umorila mater in njene jajčeca,« je menil tretji. »In če jih bosta tudi izvalila, ne bodo, mladiči na zmurzi zemlji več našli hrane.«

Toda Oni, ki je sredi med njimi bil resnični Gospod, je žalosno gledal lupni, se nasmešnil ptičem in rekel:

»Pomlad je meni poslušna, odidita v miru!«

In taščici sta ponoči odletele. Brez oddiha sta v enem samem poletu prileteli v deželo, kjer sta se jima ponesrečili že dve gnezdi. Skozi vse poletje so se po travnikih pasli konji in zdaj je bilo žime na preostanjo. Ovce so se drgnile ob trnje in ni jima manjkalo volne. Veliko perja je plavalo vrhu napajalšč in izbirala sta med najnežnejšimi in najnečistejšimi. Gnezdo je bilo urno narejeno. Mati je znesla šest jajčec in jih je zdaj valila.

In kdaj se je zgodilo čudo prečudno. Vsa drevesa na okrog so izgubljala listje, le ono, na katerem je bilo gnezdo in še druga v njegovi okolici so ostala zelena. V tem blagoslovljenem času je nebo ostalo jasno. Oblaki so se stiskali in pustili veliko, sinjo odprtino, skozi katero je padala luč in sončna toplota na pridno valilko. Veter se je umiril, kadar je vel nad krajem, ki ga je Bog odmeril ptičkoma. To je trajalo, dokler se ni dopolnil čas. Šest malih taščic se je izleglo iz lupin. Živele so kot vsi drugi mladiči njihove vrste: odpirale so oči in videle, da je zemlja lepa, dobile so prvo perje in poskušale letati... Seže, ko so jima zrastle perutnice, je prišlo listje rumenelo in so opazile, da je zima že zdavnaj opustošila zemljo zunaj njihove domačije.

»Vidite, dragi otročki, Gospod Jezus je ustvaril posebno pomlad za taščice, ki so bile kasne s svojim gnezdom. Kaj žele bo storil za vas, če ga prosite? Toda nič ne bi bilo pomagalo, če obka in manca ne bi bila tokrat znova zažela graditi gnezdo. To si je treba zapomniti!«

Zgodovinski meč

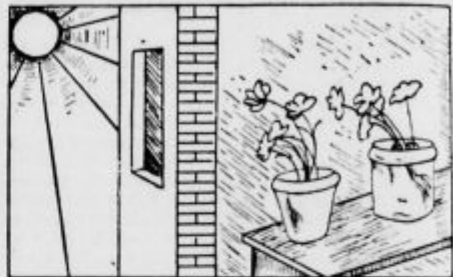
Pri izkopavanju peska ob Donavi so pred kratkim našli srednjeveški meč iz 12. stoletja. Menijo, da je pripadal vitezu, ki je spremljal cesarja Friderika Rdečehrada na tretjem križarskem pohodu ob Donavi. Meč so poslali v gorjanjeavstrijski muzej v Linceu.

Vrane v boju za mladiče

Nedavno se je v severnem Šlezviku odpravilo več mladeničev v gozd, da bi pobrali vranam mladiče iz gnezda, ki so, kakor je mnogim znano, prave okusna pečenka. Nekaj časa so se držale vrane ob strani. Nenadoma pa so planile v veliki jati nad fante in jih začele hudo obeljavati z ostrimi kljuni. Jata se je raztepla šele tedaj, ko je približal gozdar, ki je začel streljati v vrane. Mladiči pa so morali v bolnišnico.

Iz narave

Rastline, vsaj te, ki jih gledano s prostim očesom, se ne premikajo s kraja v kraj, kljub temu pa ne mirujejo. Tudi one čutijo in odgovarjajo na dražljaje. Seveda živce in živčevja nimajo, a kljub temu se uravnavajo tako, da gredo korenine v zemljo, stebila in listi v zrak, proti nebu.

Pa še drugo gibanje poznamo pri rastlinah. Vemo, da nekatere odpirajo svoje čaše, ko sonce vzide, zapirajo jih ko sonce zaide in leže mrak na zemljo. Druge pa delajo baš narobe; zapirajo svoje čaše zjutraj, odpirajo jih zvečer. Kaj povzroča to gibanje? Prav gotovo sončna svetloba in toplota. Pogledite le svoje sobne rastline. Vsi listi in stebelca pa cveti so obrnjeni proti oknom, torej proti sončni svetlobi. Kako si razložimo ta pojav? Stanice, ki so obrnjene proti svetlobi se počasneje razvijajo. Svetloba najbrže uničuje neko dražilo, ki draži stanice k hitrejšemu razvoju. Ker se torej stanice na nasprotni senčni strani hitreje razvijajo, kakor na sončni, se steblo ukrivi proti svetlobi. Če pa prihaja svetloba k rastlini od vseh strani enakomerno, tedaj raste steblo ravno.

Podobno opazujemo na listih. Kadaj je sončna svetloba premočna, tedaj se postavijo listi pošev, če pa je slaba, se postavijo tako, da ujamejo čim več svetlobe. Prav tako se o tem, da se rastline ravnavajo po soncu, lahko prepričamo, če gremo po gozdovih. Ob parčkah vidimo rastline, ki imajo svoje cvetove in liste obrnjene proti svetlobi, torej iz gozda ven. Zanjja deteljica na primer je rastlina, ki ne mara sonca, marveč ljubi je mrak. Zato opazimo, ko sije sonce najlepše, da zapre svoje liste in jih pobesi, dočim jih v mraku zravna in odpre. Fižol pa pobesi svoje liste v mraku. Prav tako napravijo mnoge cvetke s svojimi glavicami.

Robinija ali kot pravijo akacija pozna tri lege listov. Vse tri odgovarjajo potrebam, ki nastanejo vsled sončne svetlobe. Ponoči so listi obrnjeni navzdol, podnevi, kadar sije sonce premočno, leže vodoravno, ko pa je sonce najmočnejše se obrnejo navzgor.

Nekatere rastline, kot mimoza, odgovarjajo na druge dražljaje, kot n. pr. na dotik. Če se dotaknejo njenih razprostritih listov, jih kol pobesi, druge, kot n. pr. žučkojede ali mesojede zapro svoje liste takoj, ko sede nanje kaka žuželka.

Pa tudi na razne strupe odgovarjajo rastline. Klorofom, to je tisti strup, ki ga uporabljajo zdravniki, da bolnika, ki ga morajo operirati, uspavajo, povzroči tudi pri rastlinah spanje, to je vsako gibanje in odgovarjanje na dražljaje neha. Zakaj? Strup vpliva na protoplazmo, ki je v stanicah. In ker ta neha delovati, preneha delovati rastlina.

Tudi z mrazom zastaja delo rastlin. Glavne postaja vedno manj vidno, rastlina na dražljaje odgovarja vedno počasneje, dokler se vsak videz najav življenja ne ustavi.

Tobačne tovarne v Ukrajini obnovljene

V zadnjem času je začela obratovati večina ukrajinskih tovarn tobaka. Nedavno so vzpostavili obrat tudi v največji tovarni cigaret na polotoku Krimu, ki izdelava sedaj do 600.000 cigaret na dan za potrebe nemške vojske. Poleg tega so dobave tobaka s krimskega polotoka v Nemčiji dosegle že več kot 100.000 kg. Znani krimski tobačni tovarni sta Stamboli in Mesaksudi.

Novi misijonar in afriški raziskovalec ter znanstvenik p. Sebasta je med vsemi učenjaki najbolj natančno raziskoval življenje afriških pritlikavcev. Poleg množičevlinskih zamorskih rodov v goščavah srednje Afrike žive tudi pritlikavci, ki jim pravijo Pigmejci, nekaki črni spedenj — možje. Ti ljudje žive čisto sami zase v svojih taboriščih ter se ne menijo preveč za družbo drugih zamorcev, kateri prebivajo kje v bližini. Z zamorci občujejo le v toliko, kolikor imajo z njihovi trgovske zveze. Pritlikavci so sila spretni lovci in tudi nevarni sovražniki, ker znajo zelo in pa spretno streljati z zastreljenimi puščicami. Razen lova skoraj ne poznajo drugega gospodarstva, zato žive nadvse revno ter nimajo niti svojih koč, marveč zgolj nekatere šotore. Vasi nimajo, marveč le taborišča, ker se radi selijo sem in tja, kakor paš lovske razmere naneso. P. Sebasta opisuje, kako ti pritlikavci možički znajo slone loviti. Za zgled navaja pritlikavsko pleme Bambuti, ki prebiva v Huriji:

Bambutijem je lov življenjsko važno pridobivanje, zraven pa imeniten šport, ko love antilope, divje gvinje in bivole. Najbolj predrži šport pa je lov na slone. Kadar grede Bambutiji na slone, vzamejo kratka, kakih 1.20 do 1.50 m dolga kopja z močnim in težkim rezilom. Konic je zabita v močni držaj ter zraven še krepko povezana, da se ne omaje.

Ne mislite pa, da je vsak Bambuti lovec na slone. Niti vzkno taborišče ne zmore takih držnih in spretnih možakov. Kvečjemu v prav velikih taboriščih prebiva kakih 5 do 7 ljudi, ki slove, da so dobri lovci na slone in ki slone tudi zares love. Za lov na slone je namreč treba velikega poguma in še večje spretnosti. Vsak lovec ima pri sebi puščice, ki ga skrbno hranijo. Bambutiji večkrat niti ne grede na slone kar sami od sebe, marveč jih navadno k temu prigoovarjajo zamorci, ki imajo od tega lova največ dobička. Bambutiji tvegajo pri tem lovu svoje življenje, da ujamejo zamorec slona, zato pa dobe kvečjemu pisker piva, nekaj banan in morebiti še kako čunjo. Zamorci pa dobe od slona vse meso in slonove zobe, katere potem za drag denar prodajajo. Pater Sebasta je na svojem potovanju skozi afriške pragozde poznal vasi, ki so obogatele na račun teh Pigmejcev in njihovega lova na slone. Zamorci so bogato živeli, pritlikavci pa so ostali revni.

Kadar je domenjen tak lov na slone, vse ženske pritlikavskega taborišča na predvečer lova prirede nekak čarovni ples, ki naj lovcem prinese srečo. Od začetka do konca lova vsi pritlikavci listega taborišča docela vzdržno žive. Prihodnje jutro je v taboriščih vse nenavadno tiho. Lovci naglo pojedjo svoj zajtrk, vzamejo s seboj nekaj banan ter vsak svoje kopje, nakar odhite v gozd za slonovo sledjo. Navadno se po dva ali trije možje za več dni skrijejo v gozd.

Ko slednjič najdejo svežo slonovo sled in, če le moreže, tudi svež slonov iztrebek, se z njim brž namažejo po telesu, da bi jih slon ne zavohal prehitro. Nato se previdno in neslišno plazijo skozi goščavo ter oprežejo, kje tiči kak slon. Ko slona zapazijo, se eden izmed lovcov tiho prilplazi blizu ter z vso silo zamezne vanj svoje težko kopje. Kopje mora zadeti slonovo koleno na zadnji noži. Ko pritlikavec odvrže svoje kopje, bliskovito plane nazaj v goščo.

Slon od silne bolečine na ves glas zatrobenta ter se vrže za bežičim napadalcem. V tistem hipu pa od druge strani že priskoči drugi lovec, ki vrže svoje opje v drugo slonovo koleno. Če je tudi to dobro opravil, je glavni lov končan. Slon, ki sta mu na zadnjih nogah prebiti obe kiti, kmalu pade. Zdjaj se mu pritlikavci previdno približajo ter mu odsekajo še rillec, da izkrvavi.

Ko so ta opravili, hite nazaj v svoje taborišče, kjer oznanijo veselo novice. Zraven obveste tudi bližnje zamorske vas. Zdjaj pribite k mrtve mu slonu vsi pritlikavci in vsi Zamorci. Tukaj Zamorci slonu pobere zobe ter ga razsekajo okoli jedla. Slonov rillec pa smejo jesti zgolj vaški zamorski starešine in pa bambutski poglavarji ter lovci. Dinko od slonovega repa dobe lovci ter jo skrbno hranijo. Kdor izgubi to dlako, se boji, da ga bo pri prihodnjem lovu slon pokončal. Iz te dlake delajo važno zdravilo. Njihov čarovnik namreč to dlako nazadnje sežge ter s pepelom namaže moža nad sream in želodecem, kar je po njihovem zadržno varstvo zoper vsako lovsko nesrečo. Te dlake pa ne smejo hraniti do prihodnjega lova, ker se boje, da bi sicer novi slon maščeval ubitega tovariša.

Tak lov na slone je vsekakor mnogo bolj nevaren, kakor se zdi. Najsi je lovec še tako spreten, se vseeno dogaja dosti nesreč. Marsikak pritlikavec je že obležal zmečkan pod slonovimi nogami. Skoro po vseh taboriščih so mi pripravovali o takih žalostnih dogodkih. Prav posebna nesreča pa se je zgodila pred več leti v okolici Hurija, o čemer mi je pripovedoval sam misijonar, ki je ranjenega pomagal. To je bilo takole:

Dva Bambutija sta s kopji odšla na slone. Posrečilo se jima je, da sta žival srečno ranila, vendar ne dovolj, da ne bi slon zbežal. Gnala sta ga čez hribe in doline, da bi opešal in padel. Toda slon ni bil dovolj močno ranjen, da bi bil opešal, pač pa se je nazadnje hudo razjezil, se obrnil ter sam napadel svoj napadalec. Enemu izmed pritlikavcev se zdaj je zazdelo, da stvar postaja nevarna. Zato je velel drugemu, da bi prenehala in se vrnila. Sam je tudi res odšel stran. Drugi pa je bil tako v lovskega ognju, da je trmasto nadaljeval lov. Končno se mu je posrečilo, da je žival dobil v pravo lego, nakar mu je z vso silo vrzel kopjev zadnjo nogo. Toda mož je zgrešil in pri zamahu padel. Tisti hip je že slon bil nad njim ter ga skušal prebiti s svojimi zobmi. Pritlikavec pa ni izgubil hladne razsodnosti, zato se je trdno oklenil slonovega zoba. Slon je zdaj svoje lahko breme začel vihteti pa zraku, nakar ga je vrzel visoko v zrak. Pritlikavec se je srečno ujel med vejave visokega drevesa, kjer je z razparanim trebuhom obtičal.

Mož ni izgubil poguma, marveč je mirno čakal, da slon odide. Nazadnje je slon vendarle odšel, nakar je ranjeni pritlikavec splezal z drevesa, si z rokami mašil čreva nazaj v trebuh ter tako srečno peš prišel v bližnjo vas, kjer se je po naključju takrat mudil ta misijonar.

Misijonar je strašno ranjenemu siromaku takoj priskočil na pomoč. Ker ni imel drugega

ZGODBICE

Ponosni čevljar

V Milanu je pred kakimi 70 leti živel in deloval ugleden čevljiarski mojster, ki nam je zgodovina ohranila celo njegovo ime. Pisal se je namreč Anselmo Roghetti.

Ta mojster je resnično bil velik talent v svoji stroki, zlasti pa je imel mnogo smisla za lepoto. Zato ni čuda, če je imel ne le poslovnice, marveč tudi osebne zveze z različnimi tedanjimi umetniki. Dopolnil si je celo s slavnim kiparjem Thorwaldsenom.

K temu imenitnemu čevljiarskemu mostru je nekega dne prišel nadut francoski baron. Plemeniti Francoz je nujno potreboval par novih škornjev. Treba jih je bilo naročiti kar v Milanu. Mož pa se je bal, ali bo v Milanu dobil čevljarja, ki bi mu znal čevlje tako narediti, kakor mu jih zna delati njegov pariški čevljar. Po njegovi sodbi nobeden milanski čevljar ni dosegel pariškega. Ker pa je bila sila, se je vendarle odločil stopiti v delavnico tega milanskega čevljarja, ki so ga vsi tako močno hvalili.

Francoski baron je tedaj Roghettiju povedal svojo željo, zraven pa izrazil dvom, ali bo kos svoji nalogi, ali bo znal delati škornje za takega gospoda.

Milanski čevljar ponosni Roghetti je hotel vzrožiti, kri mu je šinila v lice, vendar se je premagal in molčal. Nato se je pripognil ter nadutemu baronu vzel mero za čevlje, kakor je imel navado.

»Naiprej bom naredil en škorenj,« je dejal Roghetti. »Če boste, gospod baron, videli, da je v redu, se bo naredil še drugi.«

Baron je bil s tem zadovoljen. Celo laskalo se mu je, da milanski čevljar toliko dá nani.

Čevljar je v nekaj dneh poslal baronu prvi škorenj. Bil je tako mojstrsko narejen, da je bil baron kar navdušen. Prepričal se je, da milanski čevljar prav v ničemer ne zaostaja za pariškim. Komaj je baron videl prvi škorenj, je brž tekel k Roghettiju ter mu izrekel svoje priznanje.

»Da se vam škorenj res dobro poda?« je nekam zasmehljivo vprašal Roghetti.

»Imenitno se mi poda. Zato mi, prosim vas, kar urno naredite še drugi škorenj, da bom nove čevlje lahko takoj obul,« je hitel navdušeni baron.

Čevljar pa mu je odgovoril:

»Le kar urno pohitite v Pariz, pa naj vam ga tam naredi. Jaz sem vam hotel le pokazati, da znamo take stvari delati tudi mi.«

Tako rekoč je obrnil hrbet nadutemu baronu ter začel svoje delo za drugega naročnika.

Zigovanje vojakov

Častniki in vojniki vseh držav imajo v vojnem času posebne znake, da se more v primeru smrti ali hude poškodbe ugotoviti, kdo so. Legitimacija se lahko izgubi, zato so v Ameriki »pogrnjalice« sledeče: Vsakemu ameriškemu rekrutu takoj ob vstopu v armado vketovirajo na levi strani trebuha ime, rojstni kraj in vojno edinicno.

Spirit iz žita

Zaradi pomanjkanja bencina v Avstraliji bo tamkajšnja vlada zgradila štiri destilacijske naprave, ki bodo izdelale letno 3 milijone galon spirita. V ta namen bodo predelali v spirit 5 milijonov bušlov pšenice.

oročja, mu je z navadnim sukanecem zažil zeva-jočo rano, nato pa povezal s papirjem, ki ga je imel seboj, ker o kakem platnu ali drugačni tkanini tam niti sledu ni bilo. Čez 10 dni je pritlikavec že spet bil zdrav! Pa je še rekel in drugi so tudi tako dejali, da je pošasi ozdravel. Tako mi je povedal sam misijonar.

Sam pa sem se večkrat prepričal, da so ti pritlikavci sila žilivi ljudje, ki niso prav nič občutljivi. Nobenega dvoma za me ni, da je to pleme med človeškimi plemeni najbolj odporne ter lahko kljubujejo ne le vsakršnemu vremenu, marveč tudi še tako hudim ranam.«

